

رهبر شهید، هنر را زمینه تمدن سازی می دانست



آثر:محمد رفیاضادری

ریحانه موسوی

نشست مجازی «هنر به مثابه مسئله راهبردی» به همت دبیرخانه مکتب هنر رضوی مؤسسه آفرینش های هنری آستان قدس رضوی با

همکاری دانشگاه سوره و دانشگاه هنر ایران به مناسبت ایام وداع، تشییع و سوگواری امت اسلامی برای رهبر شهید برگزار شد. در این نشست رؤسا، استادان و پژوهشگران دانشگاه های کشور به تبیین نقش امام شهید، حضرت آیت... خامنه ای، در تحول نگاه به هنر در سیاست گذاری جمهوری اسلامی پرداختند.

- نقش رهبر شهید در گسترش هنر در ایران

در این نشست، محمد حسین ساعی، رئیس دانشگاه بین المللی سوره و عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی، به موضوع «نقش رهبر شهید در گسترش و توسعه هنر در ایران» پرداخت و گفت: برخلاف سیاه نمایی هایی که صورت گرفته، ما

در جمهوری اسلامی ایران با کارنامه ای جدی و پربار در حوزه هنر روبه رو هستیم.

شاید کمتر کشوری را بتوان یافت که در طول پنجاه سال گذشته، در حوزه های مختلف هنری چنین پیشرفت و تحولی را تجربه کرده باشد. وی با تشریح وضعیت دانشگاه های کشور پیش از انقلاب در رشته های مرتبط با هنر، توضیح داد: سال ۱۳۵۷که انقلاب اسلامی پیروز شد، حدود ۲ هزار و ۵۰۰ دانشجو در تمام رشته های هنری داشتیم؛ عددی که شاید اکنون از تعداد دانشجویان یک دانشگاه کمتر باشد.

ساعی از حضور درخورتوجه بانوان در حوزه هنر سخن گفت و یادآور شد، در این بخش نیز با رشد چند صد

برابری روبه رو هستیم. همچنین سال ۱۳۵۷ با یک سینمای ورشکسته که توانایی آن را نداشت در طول سال حتی بیست فیلم بسازد روبه رو بودیم، اکنون در سال به طور متوسط حدود ۱۲۰ تا ۱۴۰ فیلم ساخته می شود. همچنین پیش از انقلاب حدود ۳۵ سالن جدی و فعال تئاتر در کل کشور داشتیم، اکنون این رقم به بیش از ۷۰۰ سالن فعال رسیده است. در حوزه میراث فرهنگی تا سال ۱۳۵۷ هیچ موردی

در یونسکو به ثبت نرسیده است. وی با بیان اینکه در دوران زعامت رهبر شهیدمان با یک رنسانس هنری در کشور روبه رو بودیم گفت: ایشان توانایی جدی در خلق یک نظام معنایی در کشور داشتند و می توانستند مسئله ای را که فراموش شده یا کمتر مورد توجه قرار گرفته، به عنوان یک مسئله روز و موضوع جدید مطرح کنند.انقلاب اسلامی توانست تلقی «تفریحی» و «تجملی» را که از هنر وجود داشت خارج کند و معنای جدیدی به آن بدهد. رهبر شهید بارها در دیدار با هنرمندان، هنر را موهبت الهی توصیف کرده اند.

رئیس دانشگاه بین المللی سوره با اشاره به اینکه در ذهنیت رهبر شهید، بین فرم هنری و اندیشه یک رابطه جدی وجود دارد. بیان کرد: نام سابق حوزه هنری انقلاب اسلامی، حوزه اندیشه و هنر اسلامی بود که متأسفانه در طول سالیان واژه «اندیشه» از آن حذف شد.

آیت... خامنه ای ^(۱) معنای هنر را در فضای عمومی و تخصصی ارتقا دادند؛ یعنی هنر یک امر منفصل از سایر ساحت ها نیست.

وی از مشروعیّت بخشی فقهی، تاریخی، فرهنگی و حکومتی به هنر، در نگاه حضرت امام خمینی ^(۲) یاد کرد و گفت: اکنون هنر فقط برای هنرمندان نیست و ایده رهبر شهیدمان این بود که همه دستگاه ها باید به جریان هنری کشور کمک کنند. همچنین هنر را زمینه تمدن سازی می دانستند. ایشان هنر را به نوعی از خودباوری گره زدند.

این عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی، بستر ایجاد شده برای هنر را بعد از انقلاب اسلامی بسیار قدرتمند پرشمرد و اضافه کرد: بسیاری از کسانی که از این فرصت استفاده کردند و بعد ها علیه آن سخن گفتند، مدیون آن هستند. ساعی توجه آیت... خامنه ای به موضوع «کادر سازی» در حوزه هنر را از دیگر ویژگی های ایشان پرشمرد و ابراز کرد: رهبر شهیدمان در لایه های مختلف رشته های هنری، به صورت موردی ورود پیدا کردند و انسان هایی را با هدایت خودشان تربیت نمودند. یکی از این افراد شاخص شهید مرتضی آوینی بود. که بعد از انقلاب حرکت جریان سازی در حوزه هنر انجام داد.

وی در پایان افزود: میراث شهید خامنه ای در اختیار ما قرار دارد، باید آن را خوب بفهمیم و بتوانیم ایده های بلند ایشان را در حوزه اجرا که هنوز نجات بخش کشورمان است، تحقق ببخشیم.

- نگاه امام شهید به هنر، تمدن ساز بود

حجت الاسلام والمسلمین داودنجبران، عضو هیئت علمی دانشگاه هنر ایران، در این نشست موضوع «الگوی نظام مند هنر متعهد و تمدن ساز در اندیشه حضرت آیت... العظمی امام خامنه ای»

بر بررسی و بیان کرد: نگاه رهبر معظم انقلاب به هنر، در عرصه تمدن سازی بود؛ این نگاه، کلید حل معمای بسیاری از بحث هایی است که ایشان حتی در حوزه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و مسائل بین المللی دارند. ایشان بحث مفصلی را در ارتباط با موسیقی انجام دادند، شاید کمتر کسی از فقه‌ها، این مبحث را با چنین علاقه ای و در ابعاد مختلف نظری بررسی کند. وی اضافه کرد: وقتی به فرمایشات رهبر معظم انقلاب نگاه می کنیم، به هشت محور می رسیم؛ اول میانی وجود شناختی هنر را بررسی می کنیم. دوم بحث انسان شناسی را مطرح می کنند. سوم موضوع ارزش هاست. چهارم غایت شناسی، پنجم سازوکارها، ششم ساحت های عینی هنر، هفتم کارکردهای فرهنگی هنر و هشتم پیشرانی تمدنی است. عضو هیئت علمی دانشگاه هنر ایران بیان کرد: از نگاه رهبر معظم انقلاب، هنر یک ودیعه الهی تلقی می شود؛ یعنی هنرمند هم یک نعمت است، که باید قدر آن را بدانیم. وجود و حقیقت هنر می تواند بر وجود انسان تأثیر بگذارد و استعدادها را پرورش دهد. ایشان هنر و هنرمند را متعهد می دانند و در فرمایشات خود گفته اند: «هنر برای هنر نیست، بلکه برای انجام یک مسئولیت اجتماعی است.» وی بیان کرد، ایشان به مسئله پیشرانی تمدنی هنر نگاهی دارند که می تواند تأثیرگذار باشد. به یک معنا هنر را خالق تمدن می دانند و نتیجه می گیرند انسان تمدن ساز باید دارای فرهنگ قوی باشد. رهبر شهیدمان فرموده اند: «اگر انسان ها خود را خوب ساخته باشند، به صورت طبیعی تمدن را می سازند.» تمدن امر ماندگاری است و عمر یک نسل برای ساخت تمدن کافی نیست، بلکه انسان ها می توانند حوزه های تمدنی را پایه گذاری کنند.

رنجبران با اشاره به توجه ویژه رهبر شهیدمان به حوزه های مختلف هنری ابراز کرد: ایشان تأکید داشتند که کف حسینیّه امام خمینی ^(۳)، زیلوپهن باشد و هیچ کس رمز آن را نمی دانست. رهبر معظم انقلاب می فرمودند: «باید این زیلوها را که یکی از صنایع دستی



آثار:محمد رفیاضادری

ایرانی است پهن کنیم، تا همه ببینند و صنایع دستی ما از بین نرود.» ایشان هنر را جزو رسانه های تأثیرگذار در حوزه تمدنی می داند که یک نگاه متعالی است.

- رهبر معظم انقلاب چگونه جهان هنر را دگرگون کرد؟

محمدعلی روزبهبانی، عضو هیئت علمی دانشگاه هنر ایران، موضوع «امام خامنه ای ^(۴) چگونه رژیم شنیدن و دیدن را دگرگون کرد» را برای سخنرانی خود برگزید. او معتقد بود حضرت آیت... خامنه ای، رهبر شهید انقلاب، میدان

جدیدی از هنر را به روی ما گشود.

وی اضافه کرد: «آرتور دانتو» و «جورج دیکی» نظریه ای دارند که در نیمه دوم قرن بیستم، آنچه به عنوان مؤلفه های درونی اثر منصوب می داشتید، چیزهایی نیست که بتوان با آن آثار هنری را باز شناخت. بسیاری از آثار هستند که با این تعاریف نمی توان آن ها را هنر دانست، اما دنیای هنر آن ها را به مثابه اثر هنری می شناسد. بنابراین، تعریف جدیدی از اثر هنری ارائه می دهند که در جهان بسیار گسترش یافت و پذیرفته شد، تعریفی که می گوید اثر هنری چیزی است که مجموعه ای از گالری داران، منتقدان، موزه ها، مجلات، نقدنویس ها و کتب تاریخ هنر به آن عنوان اثر هنری بدهند. وی با طرح این پرسش که «رهبر معظم انقلاب چگونه جهان هنر را دگرگون کرد؟» گفت: «پیش از انقلاب اسلامی، مدرنیسم هنری در ایران از گفتمان رژیم پهلوی پیروی می کرد، که بر یک سکولاریسم غربی، آریایی گرایی نژادی و باستان گرایی فرهنگی متأثر از غرب متکی بود. انفجار انقلاب باعث شد که نهاد های هنر در ایران تعلیق شوند. هنرمندان نیز با رهبر معظم انقلاب در دهه ۷۰ تجدید بیعت کردند. روزبهبانی ادامه داد: آیت... خامنه ای در حسینیّه امام خمینی ^(۵) و امتداد تلویزیونی و رسانه ای سخنان خود با امت، که یک گفت وگویی سیاسی نبود، بلکه گفت وگویی پدر با فرزندانش بود، نوع جدیدی از ذائقه تاریبتی می کردند. که دیگر به ذائقه بازار، مصرف اثر هنری و ذائقه ای که کیورتورها (هنرگردان ها) برای آن ها ایجاد کنند، متمایل نباشند.

وی از دعوت هنرمندان و سینماگران به جلسات توسط رهبر معظم انقلاب سخن گفت و افزود: این اقدام در جهانی که دولت ها در نظام سرمایه داری جایگاه خود را دارند، باعث دور شدن هنرمند از میدان جهان هنر

می شد؛ از این رو جهان هنر به سرعت به آن واکنش نشان می داد. در واقع، رهبری در ساحت هنر، نوعی تولی و تیری انجام دادند.

به باور او، رهبر شهیدمان بنیان گذار یک میدان جدید برای شنیدن، دیدن و نوشتن بود. برخی نظریه پردازان هنر، آن را امری کاملاً رسانه ای، سیاسی، اقتصادی، متصل به میل، عاطفه و... می بینند. اگر زیبایی شناسی را این گونه تعریف کنیم که انسان چه چیزی را زیبا ببیند و چه چیزی را زیبا نبیند، زشتی چیست و زیبایی چیست، حضرت آقا بزرگ ترین تربیت گر ادراک نسل جدید ما ایرانیان بودند، که به ما یاد دادند چگونه ببینیم و چگونه بشنویم.

- مکتب هنر رضوی در پرتو اندیشه امام شهید

محمد جواد استادی، مدیر کلان پروژه مکتب هنر رضوی، به موضوع «زیارت رضوی و صورت بندی مکتب هنر رضوی در پرتو اندیشه رهبری امام شهید» پرداخت. او در بخشی از نشست گفت:

ما با مفهومی به نام امتداد اجتماعی زیارت روبه رو هستیم؛ اساسا اندیشه دینی معاصر همیشه با یک پرسش جدی که چطور یک تجربه قدسی می تواند به یک نیروی محرکه برای ساخت جامعه تاریخ و حرکت آن تبدیل شود، روبه رو بوده است. این سؤال ساده به نظری می رسد. اما یکی از پیچیده ترین پرسش ها در عرصه سیاست گذاری فرهنگی است. بسیاری از سنت های دینی را در جهان داریم که امکان ایجاد تجربه های عمیق معنوی را برای ما فراهم می کنند، اما همه این سنت ها نمی توانند به ساخت فرهنگ، نماد اجتماعی و در نهایت شکل گرفتن تمدن بینجامند.

وی در ادامه بیان کرد: باید به ساز و کار عبور از فاصله بین دو مفهوم فوق دست پیدا کنیم، تا بتوانیم یک پروژه تمدنی را پیاده سازی نماییم. اگر بپذیریم غایت انقلاب اسلامی فقط تشکیل حکومت یا اداره یک کشور نبوده، بلکه ایجاد تمدن نوین اسلامی بوده، طبیعتا با این رویکرد باید بسیاری از مفاهیم دینی را بازخوانی کنیم. استادی افزود: در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب یک ویژگی مهم وجود دارد، آن هم است که از تلقی های فردگرایانه نسبت به بسیاری از مسائل دینی عبور می کنند. در منظومه فکری ایشان عاشورا، زیارت، مسجد، انتظار، سبک زندگی... و فراتر از چیزهای مرسوم است که علما به آن می پردازند. وی با طرح این پرسش که «اندیشه امام شهید ما چطور زمینه یک صورت بندی نظری را برای مکتب هنر رضوی فراهم می کند؟» منظور ما از صورت بندی این است که بتوانیم منطق درونی یک دستگاه فکری را عیان کنیم؛ یعنی بین میانی، غایات، روش ها و کنش گرانی که در این فضا فعالیت دارند، یک نظام مفهومی ایجاد کنیم. در مکتب هنر رضوی بیش از آنکه از تولید اثر هنری صحبت شود، درباره یک چهارچوب نظری بحث می شود تا بتوانیم نسبت بین هنر زیارت و تمدن را بفهمیم. این پژوهشگر اظهار کرد: رهبر معظم انقلاب زیارت را سرچشمه تولید معنا دانسته اند، ما نیز در مکتب هنر رضوی به دنبال همین اصل رفته ایم. رهبر شهید، انسان را در زیارت با مفاهمی مانند کرامت، توحید، مسئولیت، مجاهدت، مقاومت و... پیوند می دهد؛ به همین دلیل مکتب هنر رضوی این معنا را از زیارت می گیرد. هنر، زبان تجسم بخشیدن به معناست، معنا تا وقتی در حد مفهوم باقی بماند امکان تمدن سازی ندارد و این هنر است که معنا را به تجربه ای زیسته تبدیل می کند.



هدف از برگزاری این رویداد، بهره گیری از ظرفیت هنرمندان برای خلق آثاری متناسب با هویت فرهنگی و اجتماعی مناطق مختلف و ارتقای کیفیت بصری فضا های شهری بیان شده است. هنرمندان و طراحان علاقه مند می توانند برای ثبت نام و بازگذاری آثار خود به سامانه artmashhadevent.ir مراجعه کنند.

فراروخان طراحی

فراروخان طراحی نقاشی دیواری «ویژه مناطق» با هدف ارتقای هویت بصری شهر، بهبود منظر شهری و پاسخ گویی به نیاز های زیبایی شناختی مناطق مختلف، از سوی سازمان فرهنگی و اجتماعی شهرداری مشهد منتشر شد.

این فراخوان با رویکردی تازه در حوزه زیباسازی شهری، زمینه مشارکت هنرمندان در طراحی

خبر

فراخوان طراحی نقاشی دیواری «ویژه مناطق» در مشهد منتشر شد

میراث کاملاً فرهنگی

تأملی در باب روایت مستند «آقای فرهنگ دوست» از چهر هبر شهید



محمد عنبرسوز | در میان ویژه برنامه هایی که رسانه ملی هم زمان با ایام تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب اسلامی تدارک دیده، مجموعه مستند «آقای فرهنگ دوست»، از منظر فرهنگ و هنر، به سراغ شخصیت شهید آیت... خامنه ای رفته و کوشیده است تا تصویری متفاوت، صمیمی و کمتر روایت شده از ایشان ارائه کند؛ تصویری که بیش از آنکه بر جایگاه سیاسی و نقش راهبری کشور در گردنه های تاریخی متمرکز باشد، بر نسبت عمیق ایشان با فرهنگ، هنر، ادبیات و رسانه تکیه دارد. بدین ترتیب «آقای فرهنگ دوست»، در میان آثار مناسبتی نسبتاً پرتعداد این روزهای رسانه ملی، مستندی مکمل روایت های سیاسی است.

گزارش روز

شهر

۴شنبه
۲۳ تیر ۱۴۰۵
شماره ۳۰۸۸

۱۱

↓

شهر